

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/142/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

1/2013. (I. 16.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **panaszos**¹, meghatalmazott képviselője által 2012. február 23-án előterjesztett panaszát a 2013. január 16-án – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2012. február 23-án képviselője útján elektronikus levélben terjesztette elő panaszát egy vele szemben 2012. február 21-én foganatosított rendőri intézkedéssel szemben, melyet 2012. március 19-én kelt levelében kiegészített és csatolta a Testület előtti képviselőjére feljogosító, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazást.

I.

1) A panaszos beadványában előadta, hogy 2012. február 21-én az esti órákban egy budapesti bevásárlóközpont szupermarketjében különféle élelmiszereket, műszaki és háztartási eszközöket, valamint élvezeti cikkeket vásárolt élettársával (a panaszos meghatalmazott

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

képviselője), amikor a pénztárnál történt fizetést követően két biztonsági őr mindkettőjüket feltartóztatta és egy külön helyiségbe kísérte. A panaszos – megjegyezve ugyan, hogy a Testület hatásköre erre valószínűleg nem terjed ki – sérelmezte azt, hogy a biztonsági őrök rendőri jelenlét nélkül, indokolás nélkül, illetve eljárásukat késedelmesen indokolva, milyen jogszabályi felhatalmazással tartóztatták fel, kísérték be egy külön helyiségbe és kezdték meg kikérdezését.

A panaszos ezzel együtt eleget tett a biztonsági őr felszólításának, aki a külön helyiségben közölte, hogy bolti lopás gyanúja merült fel, majd ezt követően, az ilyenkor szokásos vizsgálat lefolytatása után jegyzőkönyv felvételére került sor.

Ezt követően 20 óra körüli időpontban a biztonsági őrök kihívták a rendőrséget, akik – panaszosi megítélés szerint – az ügy súlyához képest indokolatlan szigorral jártak el, amikor a panaszost a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság épületébe előállították, és mintegy három órán keresztül személyi szabadságában korlátozták. A panaszos ezt az eljárást azért tartotta indokolatlannak, mert a bevásárlóközpont illetékesei a tényállást már jegyzőkönyvezték, az adatfelvételt elvégezték és a feljelentést a rendőrség értesítésével folyamatba tették. Azt pedig a kikerkező rendőrök már a helyszínen megállapították, hogy a panaszos nem állt körözés alatt, továbbá büntetlen előéletű. Mindezek után a panaszos – aki cukorbetegségben és tünetmentessége ellenére más betegségben is szenvedett – indokolatlannak tartotta előállítását, rabosítását, lemeztelenítéses testvizsgálatát, ujj- és tenyérlenyomat-felvételét, valamint fényképfelvétel készítését.

A panaszos kifogásolta a rendőrök megfélemlítő, fenyegető magatartását, de mindennek előtt az előállításának indokolatlanságát sérelmezte.

2) A panaszos, beadványának kiegészítésében közölte, hogy a rendőrök, egy férfi és egy nő, az értesítéstől számított kb. 20 perc alatt érkeztek a helyszínre, majd telefonon kértek utasítást felettesüktől a további teendőket illetően. Az intézkedés 20 órakor kezdődött, az első percekben a járőr részéről a panaszos azt értékelte fenyegetésként, hogy a rendőrök kilátásba helyezték a panaszos élettársának előállítását is. A rendőrök megkérdezték a panaszostól is, hogy nem áll-e körözés alatt, melynek során a járőr hölgytagja éllel jegyezte meg: „vagy tán még az is?” Panaszosi állítás szerint először mindkettőjüket előállítással fenyegették „nem éppen barátságos hangon, bár udvariasan”.

A rendőrök a panaszossal 21 óra körül érkeztek be a rendőrségre, ahová élettársa közforgalmú közlekedési eszközzel követte őt, de a rendőrök az élettársának azt tanácsolták, hogy jobb lesz, ha otthon várakozik, mert a panaszos egy ideig még „náluk marad”.

A panaszost a járőr hölgytagja egy mosdóhelyiségbe kísérte, ahol felszólította, hogy a panaszos vegye le pulóverét, nadrágját, bugyiját, melltartóját, trikóját, cipőjét és zokniját. Ezt követően a rendőrnő alaposan átvizsgálta a panaszos által levetett ruhákat, mondván, hogy ez kötelező, mert nem lehet sérülést, sebet ejtő eszköz az előállított személynél, majd belenézett a panaszos anus-ába. Más testüreget a rendőrnő nem vizsgált. Panaszosi elmondás szerint ezen események során sem orvos, sem a rendőrnőn kívül más személy nem volt jelen, és bár a helyiség tiszta volt, de mivel sem ülőalkalmatosság, sem a ruhák elhelyezésére szolgáló más eszköz nem volt, erre a célra a helyiség nem volt feltétlenül alkalmas.

A panaszostól, még a fenti vizsgálatot megelőzően elvették a rendőrök a kezításkáját és személyes tárgyait, melyeket a panaszos jelenlétében leltárba vettek, de még ekkor sem közölték, hogy rabosítására, illetve fogdai elhelyezésére kerül sor. A panaszos ebben, vagyis a tájékoztatás elmaradásában és a foganatosított intézkedések megokolásának elmulasztásában látta a rendőrség túlzott reagálását és ezt értékelte fenyegető stílusként, a fenyegetés ugyanis a panaszos véleménye szerint nem mindig a beszédstílust jelenti.

A panaszos sérelmezte, hogy idős kora ellenére, amikor kihallgatásra a harmadik emeletre kísérték, a rendőr nem ajánlotta fel a lift használatát, úgyszintén azt is, hogy a kihallgatás során az egyik rendőr mondott valamit, amire a panaszos már nem emlékezett, de arra igen, hogy ő azt válaszolta a rendőrnek, „kérem ne prejudikáljon”.

Végül sérelmezte a panaszos azt is, hogy gyanúsított ki hallgatása alatt a rendőrökön kívül a helyiségben egy másik úgy gyanúsítottja, vagy tanúja is jelen volt.

A panaszos a rendőri intézkedést követően 24 óra körüli időpontban ért haza a lakására.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a BRFK Kerületi Rendőrkapitányságtól a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját. A rendőrség a panasszal kapcsolatos ügyben keletkezett iratokat azzal küldte meg, hogy az iratok tartalmazzák a Testület által feltett kérdésekre vonatkozó válaszokat. A Testület a panasz szempontjából releváns iratokat az alábbiak szerint ismerteti.

1) A megkeresett rendőri szerv vizsgálati osztálya 2012. április 4-én készített összefoglaló jelentése (továbbiakban: összefoglaló jelentés) szerint a panaszossal szemben eljárás indult az áruház biztonsági szolgálatának bejelentése alapján, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk) 316. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés második fordulat d) pontja szerint minősülő dolog elleni erőszakkal szabálysértési értékhatárra elkövetett lopás vétsége miatt. A panaszos megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy 2012. február 21-én 19 óra körüli időben az áruház eladóterében a táskájába rejtett 11 doboz sárga Multifilter típusú cigarettát, amelyeket csomagolásukból kibontott, így az áruvédelmi eszközt is eltávolította róluk, illetőleg 2 db Gladiol aromát, 1 db eucalyptus olajat, 1 db fa méhecske dísz és 3 db újságot, majd ezt követően a kocsiba pakolt termékekkel a pénztárhoz ment, ahol néhány terméket kifizetett, a táskájába rakott termékekkel viszont fizetés nélkül kívánt távozni, azonban ezen cselekményét a biztonsági szolgálat észlelte. A lopással okozott kár 10.896,-Ft, a rongálással okozott kár 7.040,-Ft volt. A hatóság tanúként hallgatta ki a biztonsági őr, S. Cs.-t, továbbá lefoglalta a biztonsági kamera felvételét, amelyről egyértelműen megállapítható a lopás ténye. A panaszos a gyanúsítás ellen panasszal élt, amely panasz elutasításra került. A panaszos a bűncselekmény elkövetését nem ismerte el, vallomást nem kívánt tenni.

2) Megküldte a megkeresett rendőri szerv az intézkedést fogantató r. őrmester 2012. május 4-én készített és aláírt jelentését, (továbbiakban: rendőri jelentés) mely szerint 2012. február 21-én 19 óra 38 perckor az ügyeletes utasítására érkezett meg a bevásárlóközpont áruházába, mert onnan bolti lopásról érkezett bejelentés. A helyszínen az egyik biztonsági őr tájékoztatta a rendőrt a történetekről és lemezen átadta az áruházi biztonsági kamera által készített felvételeket. A rendőr – jelentése szerint – intézkedését tisztelgással, az előírás szerinti köszönéssel és megszólítással, jelvéyszámának közlésével és bemutatkozással kezdte meg, majd közölte a panaszossal és élettársával, hogy bűncselekmény alapos gyanúja miatt elő fogja őket állítani. A panaszos előállításának során a rendőr kényszerítő eszközt nem alkalmazott, mert arra nem volt szükség. Az előállító helyiségbe történő befogadáskor a panaszos csomagját és ruházatát az intézkedő rendőr kolléganője, egy r. zászlós végezte el. A panaszossal szemben testüreg átvizsgálásra nem került sor. Végül a rendőri jelentés megjegyzi, hogy a panaszos az intézkedéssel kapcsolatban nem kívánt panasszal élni.

3) Az elfogás végrehajtásáról szóló, az intézkedés napján készült jelentés szerint, a panaszossal szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése szerint igazoltatás, az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása és az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján, szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogás került végrehajtásra. Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a biztonsági őr a rendőröknek elmondta, hogy a biztonsági kamerarendszeren keresztül figyelték a panaszost, ahogyan a pénztáraknál elhelyezett tárolóból cigarettákat vett le, berakta a bevásárlókocsiba, majd a vevőtéren a sorok közé bemenve a cigarettákról levette az áruvédelmi fóliákat, azokat eldobálta, majd a táskájába tette a cigarettákat. A biztonsági kapu elhagyása után a panaszost a biztonsági szolgálat a vizsgáló helyiségbe kísérte, ahol a panaszos táskájából 11 doboz Multifilter cigaretta, 2 db Gladiol vanília-citrom aroma, 1 db eucalyptus aroma, 1 db fa méhecske dísz, 1 db Földgömb újság, 1 db Élet-és Tudomány újság és 1 db Természet Világa újság került elő, mindösszesen 10.896,-Ft értékben. A panaszos a lopás tényét nem ismerte el, de a kamera felvételek igazolták a cselekményét. A panaszos az eltulajdonított tárgyak ellenértékét kifizette, így a kár megtérült. A panaszos ruházatát és csomagját a helyszínen átvizsgálták, majd a rendőrkapitányságra 20 óra 55 perckor előállították. A jelentés megjegyezte, hogy a panaszost a rendőrségre szállító szolgálati gépjárművet a rendőr a kapitányság udvarán átvizsgálta, abban a közbiztonságra veszélyes eszközt nem talált. A jelentés szerint a panaszost 21 óra 30 perckor szóban tájékoztatták a védelemhez való jog gyakorlásáról, és az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról, valamint átadták az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a jogokról és kötelezettségekről szóló írásos tájékoztatót. A parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján a panaszossal szemben fogantató intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

4) Megküldte a megkeresett rendőri szerv a panaszos által 2012. február 21-én 21 óra 5 perckor aláírt „Nyilatkozat” megnevezésű dokumentumot. E szerint az előállítás várható időtartama 8+4 óra, az előállítás kezdődőpontja 2012. február 21-én 19 óra 38 perc, a panaszos folyamatos kezelést és orvosi felügyeletet igénylő, valamint fertőző betegségben nem szenved, sérülése nem keletkezett, panasza az előállítással kapcsolatban nincs, az előállító helyiségben való tartózkodással kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről, valamint jogorvoslati lehetőségeiről szóló tájékoztatót a panaszos megkapta, hozzátartozó kiértesítését nem kérte, az 5 órát meghaladó fogvatartás esetére a kiadható élelmiszerre igényt tartott.

5) A panaszos külön íven tett nyilatkozatot arról, hogy a jogi képviselő igénybevételenek lehetőségéről szóló tájékoztatást megkapta, azonban a jogi képviselő lehetőségével nem kívánt élni. A panaszos a nyilatkozatot 2012. február 21-én 21 óra 5 perckor írta alá.

6) Megküldte a rendőrség a panaszos részére kiállított igazolást, amely szerint a panaszossal szemben 2012. február 21-én 19 óra 38 perctől, 2012. február 21-én 23 óra 30 percig személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítottak az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Az előállítás alatt a panaszosnak sérülése, panaszja nem keletkezett. Az igazolás egy példányának átvételét a panaszos aláírásával igazolta.

7) A rendőri szerv által megküldött, az előállító helyiségben való elhelyezés során a letéti tárgyakról felvett, 17 tétel átadását tartalmazó jegyzéket a panaszos 2012. február 21-én 21 óra 30 perckor írta alá.

8) Megküldte a megkeresett rendőri szerv a gazdaságvédelmi osztály részéről egy r. főhadnagy által 2012. február 22-én készített jelentést, amely a panaszossal szembeni rendőri intézkedéskor lefoglalt áruházi biztonsági kamerafelvételen látható eseményeket írta le. A kamera kezelője 2012. február 21-én, a kameraidő szerint 17 óra 22 perckor kezdte követni a panaszos mozgását, aki rózsaszínű pulóvert, fekete nadrágot, fekete cipőt viselt és az általa tolt bevásárlókocsira támaszkodva, láthatóan zavartan jött-ment, miközben a kezében lévő méhecske virágdiszt fújogatta. A bevásárlókocsiban és annak felső tároló rekeszében fekete táskák voltak, nyitott állapotban. A bevásárlókocsiban többféle termék volt látható, melyek közül az olívaolajok mögé a panaszos cigarettás dobozokat pakolt ki, melyeket egy általa odahelyezett nagyobb doboz mögé rejtette. Ezután a panaszos az elrejtett cigarettásdobozokat visszadobálta a bevásárlókocsiba. A panaszos ezt követően a pénztárakhoz ment, ahol további sárgás színű cigarettásdobozokat vett ki, majd azokat a bevásárlókocsi felső rekeszében lévő táskájára helyezte el. A panaszos különféle termékeket nézegetett, árellenőrző készüléket használt. A kamera célirányos mozgásával megfigyelt panaszos ezután az általa korábban elvett cigarettás dobozokról 17 óra 33 percnél a celofánborítást letépte, majd az áruvédőtől ilyen módon megszabadított termékeket a bevásárló kocsi felső rekeszében lévő fekete táskába helyezte. Ezt a műveletet a panaszos többször ismételte, miközben a bevásárló kocsira támaszkodva, áruválogatást színelve folyamatosan mozgott. A képeken látható volt, ahogy a panaszos a táskájába helyezett további dohányárak bontásával foglalkozott, de közben kézfejei a készítés takarásában voltak. A panaszos az áruházban végig egyedül mozgott, a felvételen látható, hogy esetenként magában beszélt és gesztikulált. Ezt követően 17 óra 45 perc körül a panaszos a pénztárak közelében integetett, majd gyors léptekkel egy idősebb férfihoz sietett, aki külön bevásárló kocsit használt és akivel a panaszos a pénztárhoz ment. A biztonsági szolgálat mindkét személyt feltartóztatták, majd a vizsgálóba kísérték, ahol a panaszos táskájából feltehetően a jegyzőkönyvben feltüntetett mennyiségű áru került elő. A videofelvétel kameraidő szerint 18 óra 14 perckor ért véget.

9) Megküldte a megkeresett rendőri szerv a panaszos gyanúsított kihallgatásáról 2012. február 21-én 22 óra 35 perces kezdettel felvett jegyzőkönyvet, melynek tanúsága szerint a kihallgatáson a panaszos és egy r. százados volt jelen. A jegyzőkönyv szerint a panaszos megalapozottan gyanúsítható a Btk. 316. § (1) bekezdésbe ütköző, de a (2) bekezdés második fordulat d) pontja szerint minősülő, dolog elleni erőszakkal szabálysértési értékre elkövetett lopás vétségével. A jegyzőkönyvnek a tényállásra vonatkozó része megegyezik a jelen állásfoglalás II. részének 1) pontjában már ismertetett összefoglaló jelentésben foglaltakkal, ezért ennek megismétlésétől a Testület eltekint. A panaszos a bűncselekmény elkövetését nem

ismerte el, kijelentette, hogy vallomást akkor kíván tenni, ha a kamerák által rögzített felvételt megtekintette, addig kérdésekre sem kíván válaszolni. A jegyzőkönyvet – amely egyebek mellett a konkrét jogszabályhely megjelölésével tartalmazta az ujj- és tenyérnyomat vételére vonatkozó kioktatást – 2012. február 21-én 23 óra 6 perckor zárták le.

10) A megkeresett rendőri szerv vezetőjének a BRFK Hivatalvezetőjéhez megküldött, 2012. május 3-án keltezett levele szerint, a panaszeljárás ügyében a levélhez csatolt iratok tartalmazzák a válaszokat a Testület által feltette kérdésekre. A levél ennek okán kizárólag a Testület 10. számú kérdésére tartalmaz külön íven szövegezett választ. E szerint a rendőrkapitányság épületében sem személy- sem teherfelvonó nincs, azonban az épület földszintje teljesen akadálymentesített, „jelzés-kérés esetén” a földszinti irodákban történő eljárási cselekmények végrehajtására napszaktól függetlenül lehetőség van.

III.

A Testület a panaszos beadványában és annak kiegészítésében foglaltak alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállításának jogalapját és időtartamát, a panaszossal szemben alkalmazott rendőri hangnemet és bánásmódot, a ruházat és csomag átvizsgálást, valamint a testüreg vizsgálatot.

A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, illetőleg az abból levezethető testi épséghez, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, az alábbiak szerint.

1) A panaszolt rendőri intézkedéssel kapcsolatosan – figyelemmel annak egyes büntető-, és büntetőeljárás jogi, valamint más, ugyancsak az Rtv. szabályozási körén kívül eső jogterületeket érintő vonatkozásaira – a Testületnek először saját hatáskörét kellett vizsgálnia a következők szerint.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést fogyanatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

– a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),

– a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),

– a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás), esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fentiek értelmében a Testület a jogszabályi felhatalmazás hiányában nem rendelkezik hatáskörrel, ezért nem jogosult:

- szabálysértéseket kivizsgálni, a kiszabott szabálysértési- és közigazgatási bírságot csökkenteni, eltörölni;
- büntetőeljárás keretében fogatosított cselekmények törvényességét elbírálni;
- kártérítést megítélni;
- az intézkedő rendőrök büntetőjogi-, szabálysértési- vagy fegyelmi felelősségét megállapítani.

a) A panaszos jelen esetben egyebek mellett azt kifogásolta, hogy előállítás alatt a rendőrök ujj- és tenyérynymat vétellel, valamint fényképfelvétel készítésével rabosították.

A bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény (továbbiakban: Rabs. tv.) az alábbiak szerint kötelezővé teszi a gyanúsítás közlése után a büntetőeljárás gyanúsítottainak és bizonyos azonosító jegyeiknek (fénykép, tenyér- és ujjlenyomat) nyilvántartásba vételét, amit mindenki köteles tőnni, jogorvoslatnak azzal szemben nincs helye.

A Rabs. tv. 6. § (1) bekezdése szerint a személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásában az érintett arcképmását nyilván kell tartani, ha a) bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás alá vonták, vagy b) a bíróság vele szemben bűnösséget megállapító jogerős ítéletet hozott.

A jogszabály 44. § (1) bekezdése szerint a büntetőeljárás alá vont személyek ujj- és tenyérynymatainak nyilvántartásában annak a büntetőeljárás alá vont személynek az ujj- és tenyérynymatát kell nyilvántartani, akit – egyebek mellett – lopás (Btk. 316. §) elkövetésének megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás alá vontak.

A rögzítés módját a Rabs. tv. 92.-93 §-a rendezi. Eszerint a büntetőeljárás alá vont személy arcképmásának rögzítéséről a 6. § (3) bekezdése szerinti nyomozó hatóság vagy ügyészség a megalapozott gyanú közlését követően haladéktalanul gondoskodik. A nyilvántartott személy köteles alávetni magát az arcképmás rögzítésének, ellenszegülése esetén vele szemben testi kényszer alkalmazható. A büntetőeljárás alá vont személyek ujj- és tenyérynymatainak nyilvántartásába e törvény alapján felvételre kerülő ujj- és tenyérynymat levételéről a 46. § szerinti nyomozó hatóság vagy ügyészség a megalapozott gyanú közlését követően haladéktalanul gondoskodik.

A fentebb részletezett szabályok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos által sérelmezett rendőrségi eljárást nem az Rtv., hanem másik jogszabály határozza meg. Ebből az is következik, hogy a kifogásolt rendőri fellépést, vagyis a panaszos rabosítását, illetőleg annak módját a Testület hatáskör hiányában jelen eljárás keretében nem vizsgálhatta.

A Testület tehát jelen panaszeljáráásban nem tudta vizsgálni a panaszosnak azon kifogásait, amelyek a rabosításra vonatkoznak.

b) Kifogásolta a panaszos, hogy a gyanúsítottként történő kihallgatása során egy másik személy – valamely más ügy gyanúsítottja vagy tanúja – is jelen volt. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 184. §-a szerint, „(1) A nyomozási cselekményen, az ügyészen, a nyomozó hatóság tagján és a jegyzőkönyvvezetőn kívül csak az lehet jelen, akinek a jelenlétét e törvény megengedi. (2) Ha a gyanúsítottat az ügyész vagy a nyomozó hatóság kihallgatja, a védője a kihallgatáson jelen lehet. A védő jelen lehet az általa, illetve az általa védett gyanúsított által indítványozott tanúkihallgatáson, valamint az ilyen tanú részvételével megtartott szembesítésen is. A kihallgatáson jelen lévő védő a gyanúsítotthoz és a tanúhoz kérdéseket intézhet.”

Az idézett törvényi rendelkezés alapján, **a gyanúsított ki hallgatáson való részvételre vonatkozó rendelkezések megsértése kizárólag a büntetőeljárás rendjén, a Be. 196. § (1) bekezdésében biztosított panasz útján orvosolható, amelyre azonban Testület hatásköre nem terjed ki.**

c) Kifogásolta továbbá a panaszos, hogy az áruház biztonsági őrei indokolás nélkül feltartóztatták és egy külön helyiségbe kísérve őt, rendőri jelenlét nélkül kikérdezték.

A panaszossal szemben fellépő biztonsági őrök a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény rendelkezései hatálya alá tartoznak, **ezért a Testület – tekintettel az Rtv. 92. §-ban meghatározott hatásköri rendelkezésekre – nem vizsgálhatta, hogy a biztonsági őrök tevékenységük során betartották-e a rájuk vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.**

2) A Testület ezt követően vizsgálta a panaszos elfogásának, és előállításának jogalapját és annak időtartamát a következők szerint.

a) Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontját, azaz a szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenért személy elfogását jelöli meg az előállítás jogalapjaként.

Itt szükséges utalni az Rtv. 33. § (1) a) (akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték) és a 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja (aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható) szerinti előállítási okokkal kapcsolatban arra, hogy a Testület eddigi gyakorlata szerint a bűncselekményre utaló körülményeket és a gyanú megalapozottságát vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre.

A Btk. 316. § (1) bekezdése szerint, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. A (2) bekezdés alapján a büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a lopást kisebb értékre, vagy a szabálysértési értékre elkövetett lopást *a)* bünszövetségben, *b)* közveszély színhelyén, *c)* üzletszerűen, *d)* dolog elleni erőszakkal - ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik -, *f)* helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtevesztéssel vagy a jogosult (használó) tudta és beleegyezése nélkül bemenve, *g)* hamis

vagy lopott kulcs használatával *h)* lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére, *i)* zsebtolvajlás útján, követik el.

Az üzlet biztonsági kamerájának a jelen állásfoglalás II. rész 8. pontjában ismertetett felvétele és a rendőrségi iratok alapján a panaszos által elkövetett cselekmény folyamatosan, a pénztártól való távozás megkísérléséig nyomon követhető volt.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvitel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Az Rtv. 33.§ (1) bekezdésének a) pontja szerint, „a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,

a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;”

A konkrét esetben, figyelemmel arra, hogy az üzlet biztonsági őrrei a büntetőjogi törvényi tényállás elemeit megvalósító cselekménysornak tanúi voltak, továbbá a rendőrök megérkezésekor a panaszos a helyszínen tartózkodott, így **a Testület megállapítása szerint, a rendőrség, mérlegelés nélküli intézkedési kötelezettségének eleget téve, kellő jogalap birtokában döntött a panaszos tettenérés alapján történő, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogásáról és előállításról, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.**

b) A panaszos beadványában elsődlegesen az előállítás foganatosítását jelölte meg sérelme tárgyaként, ezért a Testület indokoltan tartotta elvégezni az előállítás időtartamának vizsgálatát.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A rendőrségi iratok – és ezzel alapvetően összhangban a panaszosi állítás szerint – a panaszos előállítása 2012. február 21-én 19 óra 38 perctől, 23 óra 30 percre, azaz mindösszesen 3 óra és 52 percen át tartott.

Bár a rendőrség nem tett eleget a Testület azon kérésének, hogy az előállítás időtartama alatt végrehajtott egyes intézkedések és cselekmények tételes felsorolását és azok időszükségletét megadja, a rendőrségi iratok átvizsgálása alapján a Testület megállapította, hogy a rendőrök az említett időtartamon belül a helyszínen meghallgatták a biztonsági őr, a panaszost (és élettársát), beszállították a panaszost a rendőrség épületébe, elvégezték az előállítással kapcsolatos cselekményeket (a panaszos ruházatának és csomagjának átvizsgálása, a panaszos nyilatkoztatása és tájékoztatása), továbbá megtörtént a panaszos gyanúsított kihallgatása és rabosítása is.

Megjegyzendő, hogy az előállítás időtartamának vizsgálata során az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény teljesülését kellett értékelni, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A hivatkozott törvényi rendelkezések alapján, a Testület megállapítása szerint az előállítás időtartama – figyelembe véve az ezen időtartam alatt végrehajtott cselekményeket – a szükséges mértéket nem haladta meg és ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga, mert az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

3) A panasz és annak kiegészítése alapján vizsgálat tárgyává tette a Testület a panaszossal szemben tanúsított rendőri hangnemet és magatartást.

A panaszos beadványában sérelmezte a rendőrök megfélemlítő magatartását és stílusát. A Testület a panaszoshoz intézett levelében kérte, hogy a panaszos konkrétan jelölje meg azon tényeket és körülményeket, amelyekre e sérelmet alapítja. Válaszában a panaszos leírta, hogy a stílus nem mindig a beszédstílust jelenti, ugyanakkor megemlítette, hogy az intézkedés kezdetén, adatainak lekérdezésekor a járőrpár hölgy tagja „feleslegesen” tőlük is megkérdezte, hogy nem állnak-e körözés alatt, majd az ő viccelődésükre kicsit élesebben a rendőrnő megkérdezte, hogy „...vagy tán még az is...?”. Panaszosi állítás szerint a kiérkező rendőrök „nem éppen barátságos hangon, bár udvariasan” a panaszos élettársát is előállítással „fenyegették”

Előadta továbbá a panaszos, hogy a kihallgatás során az egyik rendőr valamit mondott neki amire már nem emlékszik, de arra igen, hogy ő azt válaszolta: „kérem ne prejudikáljon”. Alapvetően azonban a panaszos azt tartotta fenyegetőnek, hogy a rendőrség „túlzottan reagált” és elmulasztotta annak közlését, hogy a panaszossal miért és mi fog történni.

Végül sérelmezte a panaszos, hogy bár a rendőrség épületében van felvonó, idős kora és nem kielégítő egészségi állapota ellenére, az őt az épületben kísérő rendőr „mégsem ajánlotta fel a felvonó használatát”.

A Testület kifejezett kérdést intézett a rendőrséghez a panaszossal szemben alkalmazott hangnemre vonatkozóan, amelyre válasz nem érkezett, a rendőri jelentés csak az intézkedés megkezdésekor kötelező közlések megtörténtét rögzíti. Konkrét választ a rendőrség csak arra adott, hogy az épületben nincs lift, de erre irányuló „jelzés-kérés” esetén a földszinti – akadálymentesített – helyiségekben bármely napszakban lehetőség van az eljárási cselekmények foganatosítására.

A Testület véleménye szerint – függetlenül attól, hogy a hangnem vonatkozásában a rendőrségi iratok információkat nem tartalmaztak – a panaszos által felhozott, fentiekben részletesen ismertetett kifogások nem szolgáltatnak alapot jogszabályba ütköző rendőri magatartás megállapítására a következők miatt.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése értelmében „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait”, míg a 11. § (1) bekezdés rögzíti, hogy „a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”.

A panaszos maga is elismeri, hogy a rendőrök ugyan barátságtalanok, de udvariasak voltak az intézkedés kezdetén. Ugyanakkor sem a rendőrnő által tett, töredékesen idézett, szövegösszefüggésből kiemelt megjegyzés, sem az előállítás közlése nem értékelhető fenyegetésként és a fent idézett általános törvényi követelmények megsértéseként, különös tekintettel arra is, hogy a panaszos élettársának – bár rövid ideig tartó és jelen eljárás keretében nem vizsgált – előállítására egyébként ténylegesen sor is került. A Testület nem tudta továbbá értékelni azon szóváltást, melynek során a panaszos nem tudta, még tartalmilag sem idézni a rendőri állítást, csak saját válaszát. A rendőrségi tájékoztatás elmaradására vonatkozó panaszosi kifogást pedig, azok a – jelen állásfoglalás II. részében ismertetett – nyilatkozatok cáfolják, amelyeket a panaszos, nem sokkal a rendőrség épületébe való beérkezés után, 21 óra 5 perckor saját maga írt alá. A panaszos nyilatkozatában nem jelölte meg, hogy valamely betegségben szenvedne, továbbá panasz-kiegészítésében is csak annyit

állít, hogy nem ajánlották fel számára a felvonó használatát, de nem tesz említést arról, hogy azt életkorára vagy egészségi állapotára hivatkozva kifejezetten kérte volna.

Fentiek alapján a Testület megállapítása szerint a rendőrök által a panaszossal szemben alkalmazott hangnem, illetve magatartás okán nem sérült a panaszos emberi méltósághoz és tisztességes eljáráshoz való joga.

4) Vizsgálta a Testület a panaszban és annak kiegészítésében a panaszos által sérelmezett ruházat átvizsgálást és testüreg vizsgálatot.

Az Rtv. 31. §-a a ruházat átvizsgálást szabályozza a következők szerint: „(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. (2) A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.”

Az Rtv. 18.§-a a testüreg átvizsgálásról a következőképpen rendelkezik: „(4) A rendőrségi fogdába történő befogadáskor, amennyiben a rendelkezésre álló adatokra, illetve a befogadás körülményeire vagy a fogvatartott viselkedésére tekintettel alapos okkal feltételezhető, hogy a fogvatartott saját vagy más életének, testi épségének veszélyeztetésére alkalmas tárgyat tart magánál, az élet, testi épség védelme, továbbá a bűncselekmény megelőzése érdekében a fogvatartott testét, erre vonatkozó előzetes figyelmeztetést követően - a testüregekre is kiterjedően - át kell vizsgálni. (5) A fogvatartott testének átvizsgálása nem történhet szeméremsértő módon, és az átvizsgálás alatt más fogvatartott, illetve a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen. (6) A testüregek átvizsgálását csak orvos végezheti, amelynek során a vizsgálatot végző orvoson kívül a vizsgálat elvégzésében közreműködő egészségügyi dolgozó, valamint a vizsgált személlyel azonos nemű rendőr lehet jelen.”

Panaszosi állítás szerint a rendőrkapitányság épületében, egy mosdóhelyiségben a járőrpár hölgy tagja, egy r. zászlós felszólította, hogy vetkőzzön le, majd ruházatát alaposan átvizsgálta és közben belenézett a panaszos anus-ába. Az átvizsgálásnál más személy nem volt jelen.

A Testület kérdést intézett az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjéhez arra vonatkozóan, hogy mikor és hol került sor a panaszos ruházatának átvizsgálására, továbbá sor került-e a panaszossal szemben testüreg vizsgálatra, amennyiben igen, úgy ez milyen indokkal, pontosan hol, milyen helyiségben történt és személy szerint kik voltak jelen ekkor a panaszoson kívül.

A feltett kérdésekkel kapcsolatosan a rendőrségi iratok a következőket tartalmazzák.

Az elfogás végrehajtásáról szóló, az intézkedés napján készült jelentés szerint a panaszos ruházatát és csomagját a r. zászlós a helyszínen átvizsgálta, majd a rendőrkapitányságra történt beérkezést követően sor került a szolgálati gépkocsi átvizsgálására is, de közbiztonságra veszélyes tárgy nem került elő.

A Robotzsaru rendszerből kinyomtatott iraton a jelentést készítőjén kívül járőrtársa egy r. őrmester neve is szerepel.

A r. őrmester által 2012. május 4-én készített és aláírt jelentés szerint a panaszos ruházatát és csomagját az előállító helyiségbe történő befogadás során a r. zászlós vizsgálta át. A jelentés határozatlan cáfolta, hogy a panaszossal szemben testüreg vizsgálatra került volna sor.

A Testület a ruházat átvizsgálásra és a testüreg vizsgálatra vonatkozó rendőri jelentések és a panaszosi állítások közötti ellentmondást a rendelkezésére álló szűkös bizonyítási eszközökkel a Testület feloldani nem tudta, ennek okán a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben az egyes sérelmek – az elfogás jogalapja, az előállítás időtartama, a rendőrök által tanúsított hangnem és magatartás – kapcsán alapjogsérelem nem történt. Nem volt ugyanakkor megállapítható az emberi méltósághoz való jog sérelme a ruházat- és testüreg átvizsgálás tekintetében.

Budapest, 2013. január 16.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag